

ΟΙ ΘΕΟΛΟΓΙΤΕΣ ΣΤΟΥΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Κώστας Τσίμας

Ο ακριβής χρόνος της ίδρυσης του Θεολόγου δε μας είναι γνωστός. Πρέπει όμως να είναι δημιούργημα των πρώτων σκοτεινών χρόνων της τουρκοκρατίας, αφού κατά το 13ο και 14ο αιώνα ο Θεολόγος δεν αναφέρεται ως χωριό αλλ' ως τοποθεσία. Συγκεκριμένα το έτος 1287, σε χρυσόβουλο λόγο του αυτοκράτορα Ανδρονίκου Β', όπου μνημονεύονται όλα τ' ακίνητα που κατέχει η μονή Φιλοθέου στη Θάσο, αναφέρεται ότι στην περιοχή αυτή υπάρχει «μετόχιον τιμώμενον επί τω ονόματι του ηγαπημένου τω Χριστώ μαθητού και αποστόλου και παρθένου και εναγγελιστού και θεολόγου Ιωάννου και την επωνυμίαν εξ αυτού λαχόν ο Θεολόγος, μετά πάσης της περιοχής και των οριών αυτού και του καταρρέοντος ύδατος και των εν τούτω υδρομυλώνων και δρύστρας και περιβόλων των εν τούτω και του εγγύς τούτω ναού της καλλινίκου παρθενομάρτυρος Μαρίνης και της περιοχής αυτού, εν οίς ουδείς κέκτηται έτερος ουδέ βήμα ποδός»¹. Πέντε χρόνια αργότερα, ήτοι το 1292, ο ίδιος αυτοκράτορας, σ' άλλο χρυσόβουλό του, διαβεβαιώνει πάλι ότι η μονή Φιλοθέου κατέχει «μετόχιον περί την νήσον Θάσον εις όνομα τιμώμενον του αγίου και ενδόξου αποστόλου και εναγγελιστού Ιωάννου του Θεολόγου μετά πάσης της περιοχής και νομής και των δικαίων αυτού, υδρομύλωνας τρεις και υδρίστρια μία, περιβόλαια, ελαίες και καρές»².

Το 1384 εμφανίζεται στην περιοχή και η μονή του Παντοκράτορα. Από τη διαθήκη του Ιωάννη του πριμικήριου, πρώην άρχοντα της Χριστούπολης, Ανακτορούπολης και Θάσου, μαθαίνουμε ότι ο Θεολόγος δεν είναι χωριό αλλά τοποθεσία, αφού μεταξύ των ακινήτων που αφήνει ο διαθέτης στη μονή

1. Βλ. W. Regel, E. Kurtz και B. Korabley, Actes du Philothée, «Βυζαντινά Χρονικά», παράρτ. XX τόμου, 1913, σελ. 14.

2. Βλ. W. Regel, E. Kurtz και B. Korabley, ό.π., σ. 17.

του Παντοκράτορα στη Θάσο είναι και η «εν τη τοποθεσία τη ούτω λεγομένη του Θεολόγου τα παλαιά χωράφια των Κοιλαδιών «και» του Γιανίου ομούση»³.

Δύο χρόνια αργότερα, ήτοι το 1386, οι δωρεές που μνημονεύονται στη διαθήκη του 1384, επικυρώνονται και από τον πατριάρχη Νείλο⁴. Επομένως ο Θεολόγος προ της Αλώσεως δεν υπήρχε, αφού δε μνημονεύεται στα έγγραφα ως χωριό αλλ' ως τοποθεσία, όπου υπήρχε μόνο το μονύδριο του ευαγγελιστή Ιωάννη του Θεολόγου. Την ίδια χρονική περίοδο αναφέρονται τα χωριά του Νεοκάστρου και του Ποταμίου ή της Ποταμιάς, ενώ από τον Κυριάκο της Αγκώνας μνημονεύονται το 1444 τα χωριά Νεόκαστρο, Καλλιράχη, Αναστάσιο, Ποτάμιο και Κοίνυρα⁵. Αφού, λοιπόν, δεν αναφέρεται ως χωριό ο Θεολόγος κατά την περίοδο αυτή, εύλογα γεννάται το ερώτημα του χρόνου της δημιουργίας του. Για να καταλήξουμε όμως σε κάποια χρονολόγησή του, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη όλους τους παράγοντες που διαμόρφωσαν οι χρόνοι της Άλωσης.

Η εγκατάσταση προσφύγων Κωνσταντινουπολιτών στις Άνω και Κάτω Πολίτες, οι συνεχείς πειρατικές επιδρομές που δέχονταν οι παράλιοι οικισμοί της Θάσου, είχαν ως αποτέλεσμα οι συνοικισμοί των Κυνοίρων και της Αλυκής να εγκαταλειφθούν και να ερημωθούν⁶. Οι κάτοικοι των παραλιών θα κατέφυγαν στα ενδότερα και μαζί με τους Κωνσταντινουπολίτες πρόσφυγες αναμφίβολα θα ίδρυσαν το Θεολόγο. Έτσι εξηγείται και η καταστροφή των ανθηρών παραλιακών κέντρων της ανατολικής πλευράς της Θάσου, και η εγκατάλειψη των πρόχειρων προσφυγικών συνοικισμών στις Άνω και Κά-

3. Βλ. R. P. Louis Petit, Actes du Pantocrator, «Βυζαντινά Χρονικά», παράρτ. X τόμου, 1903, σ. 13.

4. Βλ. R. P. Louis Petit, ό.π., σ. 16.

5. Βλ. Cyriacus of Ancona's, Journey in the Propontis and the Northern Aegean 1444-1445, έκδ. Bodnar-Ch. Mitchele, Philadelphia 1976, σ. 57, όπου αναφέρεται: «Thasianam hanc insulam praeclaram atque marmoream urbem et ejusque insulae occidentale emporium Neocastrum, Calirachium, Anastasium, Potamium, Chinarum». Πρβλ. και Χαρ. Μπακιτζή, Τρεις επιγραφές στο Κάστρο της Θάσου, περ. «Θασιακά», τ. 1 (1984), σ. 19, και Κωνσταντίνου Ι. Χιόνη, Το αρχείο της οικογένειας Βαγγέλη Σταμπούλη, περ. «Θασιακά», τ. 8 (1992-93), σ. 150.

6. Βλ. Κωνσταντίνου Χιόνη, Η ναυτιλία των Θασίων κατά τους τελευταίους αιώνες της τουρκοκρατίας, περ. «Σκαπτή ύλη», Β' περίοδος, 5 (1982), σ. 91-92. Ιδίου, Μια πειρατική επιδρομή του 1876 στην Καλλιράχη, περ. «Θασιακά», τ. 6 (1989), σ. 185. Ιδίου, Σύντομη αναδρομή στην ιστορία των Κοινύρων, περ. «Παρουσία», τεύχ. 97, Ιανουάριος 1983, σ. 12. Ιδίου, Σύντομη αναδρομή στην ιστορία της Αστρίδος, τεύχ. 107, Νοέμβριος 1983, σ. 139. Πρβλ. και Νικολάου Τσιλογιώργη, Η ιστορία του Θεολόγου (1287-1912), περ. «Θασιακά», τ. 8 (1992-93), σ. 120-123.

τω Πολίτες, και η ύπαρξη βυζαντινών ονομάτων στο χωριό Θεολόγος, που είχε δημιουργηθεί αρχικά στον Πέρα Μαχαλά. Αργότερα ο Πέρα Μαχαλάς καταστράφηκε είτε από πειρατική επιδρομή, είτε από διένεξη Τούρκων και Χριστιανών, και το χωριό μεταφέρθηκε απέναντι, στη θέση που βρίσκεται σήμερα.

Στο 18ο αιώνα μεγάλες πατριαρχικές οικογένειες του Θεολόγου παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στα κοινοτικά πράγματα της Θάσου. Ο Θεολόγος καθίσταται η πρωτεύουσα του νησιού και οργανώνεται μια αριστοκρατία που επιβάλλεται και ασκεί την εξουσία με το αξίωμα του μπας κοτσάμπαση. Πρώτος γνωστός κοτσάμπασης από το Θεολόγο είναι κάποιος Σωτήρης, που καταγγέλλεται το 1762 ως καταχραστής των φόρων που είχε εισπράξει⁷.

Κατά το 2ο μισό του 18ου αιώνα έχουμε τη δράση του Θεολογίτη κοτσάμπαση Μεταξά Δημητρίου. Φαίνεται πως είναι τίμιος, δίκαιος και αγαπητός στον κόσμο. Διατηρεί φιλικές σχέσεις με υψηλές προσωπικότητες της τουρκικής κυβέρνησης και δε δίστασε να συγκρουσθεί ακόμα και με ισχυρούς Τούρκους αξιωματούχους, όταν θέλησαν ν' αντικαταστήσουν το δίκιο με τη βία. Το επεισόδιο του ισχυρού βοεβόδα της Λήμνου Απτούλ Κερίμ αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα. Ο Απτούλ είχε διαταχθεί από το σουλτάνο να κατασκευάσει για τις ανάγκες του αυτοκρατορικού στόλου δύο πλοία «σαλούπες». Είχε παραγγείλει την ξυλεία από τη Θάσο, αλλ' όταν την παρέλαβε, αρνήθηκε να πληρώσει τα έξοδα της υλοτομίας και μεταφοράς. Οι κάτοικοι διαμαρτυρήθηκαν και ο Απτούλ για να τους εκφοβίσει συνέλαβε και φυλάκισε στο φρούριο της Καβάλας τον κοτσάμπαση του Θεολόγου Μεταξά. Οι κάτοικοι αναφέρθηκαν στην Ύψηλή Πύλη, η οποία τους δικαίωσε με το από 8.3.1792 φερμάνι του Σελίμ Γ', αφού διατάσσεται η αποφυλάκιση του κοτσάμπαση Μεταξά. Στο φερμάνι μάλιστα αναφέρεται ότι ο βοεβόδας της Λήμνου αβάσιμα ανέφερε ότι ο Μεταξάς έγινε υπαίτιος της καλυσιεργίας και της αδράνειας των σπουδαίων υποθέσεων του κράτους για ν' αποφύγει την πληρωμή της αμοιβής των κατοίκων που έκοψαν και μετέφεραν την ξυλεία⁸.

Γιος του Μεταξά Δημητρίου είναι ο γνωστός προεστός και οπλαρχηγός της Θάσου Χατζηγιώργης Μεταξάς. Ο Χατζηγιώργης μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία από τον αρχιμανδρίτη Καλλίνικο Σταματιάδη. Κήρυξε την επανά-

7. Βλ. *A. E. Bakalopoulos*, *Thasos, son histoire, son administration de 1453 à 1912*, Paris 1953, αριθ. εγ. 1, σ. 85-86, και στον *Ιδίον*, *Ιστορία της Θάσου 1453-1912*, Ε.Μ.Σ., 1984, σ. 49-50.

8. Βλ. *A. E. Bakalopoulos*, ό.π., αριθ. εγ. 11, σ. 98-99, και στον *Ιδίον*, *Ιστορία της Θάσου 1453-1912*, Ε.Μ.Σ., 1984, σ. 55-57. Πρβλ. και *Κωνσταντίνου Χιόνη*, *Μεταξάς Δημητρίου*, εφ. «Ταχυδρόμος» Καβάλας, αριθ. φ. 10472/17-5-1969.

σταση στο νησι και ξεσηκωσε τους Θασίους κατά των Τούρκων, όταν αποβιβάστηκε ένα σώμα επαναστατών από πλοία των Ψαριανών. Η απόφαση για την κήρυξη της επανάστασης στη Θάσο πάρθηκε στο σπίτι του Χατζηγιώργη στο Θεολόγο. Στενοί συνεργάτες του οπλαρχηγού Χατζηγιώργη ήσαν και άλλοι Θεολογίτες. Αναφέρονται τα ονόματα του Βασιλείου Παπακοινομόμου, κάποιου Μάνθου, του Δημητρίου Χατζηγιαζή ή Δημητρούδη, θετού γιου του Χατζηγιώργη κ.ά. Η επανάσταση ξεκίνησε τον Ιούνιο του 1821 και έληξε το Δεκέμβριο του ίδιου έτους. Ο Χατζηγιώργης αυτοεξορίστηκε για να προστατεύσει τους συμπατριώτες του. Επέστρεψε στη Θάσο, αλλά δεν πρέπει να έζησε πολύ, γιατί σ' έγγραφο που συντάχθηκε το Δεκέμβριο του 1825 αναφέρεται ως μακαρίτης⁹. Μετά το Χατζηγιώργη πρόεδρος της Θάσου ανέλαβε ο Χατζηγιάννης από το Θεολόγο, που δολοφονήθηκε από συντοπίτες του. Τον διαδέχτηκε ο γιος του Χατζησταμάτης, που αναγκάστηκε το 1840 να παραιτηθεί εξαιτίας των χρεών του¹⁰. Έκτοτε η πρωτεύουσα του νησιού μεταφέρεται από το Θεολόγο στην Παναγία. Καίτοι ο Θεολόγος έπαψε να είναι η πρωτεύουσα του νησιού, εντούτοις συνέχισε ν' ακτινοβολεί και στα επόμενα χρόνια. Ισχυρές προσωπικότητες από το Θεολόγο εξακολουθούν να επηρεάζουν τα κοινοτικά πράγματα, να πρωταγωνιστούν και να διαμορφώνουν το πολιτικό προσκήνιο.

Το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα καλύπτεται από τη δράση του Δημητρίου Χατζηγιαζή, του Σωτηρίου Ιωάννη Λαμπίρη, του Γιαζή Χατζησταματίου, του Ιωάννη Χατζούδη, του Γεωργίου Χατζηγιαζή, του Νικολάου Βασιλείου, του Κων/νου Δημητριάδη και πολλών άλλων.

Τα κινήματα που ξεσπούν στον υπόδουλο ελληνικό χώρο δεν αφήνουν αδιάφορους τους Θεολογίτες. Το 1878 αρκετοί Θεολογίτες έσπευσαν να καταταγούν ως εθελοντές στην εξέγερση του Λιτοχώρου. Ένας απ' αυτούς είναι και ο Νικόλαος Τσάτας, που κατετάγη στο 5ο τάγμα ευζώνων. Από το απολυτήριό του, που μας διασώθηκε, μαθαίνουμε τα εξής: «Ο εκ του χωρίου Θεολόγου του δήμου και επαρχίας Μαρώνια του Οθωμανικού Τσάτας Νικόλαος, εθελοντής εις το προσημειωθέν τάγμα, καταταχθείς την 13ην Φεβρουα-

9. Βλ. Απ. Ε. Βακαλοπούλου, Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα των χρόνων της τουρκοκρατίας, Αρχεῖον Ἰδιωτικῆς Δικαίας, τόμ. ΙΓ' 1946, αριθ. εγ. 3, σ. 192-193, όπου ο Χατζηγιώργης στο από 29-12-1825 έγγραφο αναφέρεται ως μακαρίτης. Η ίδια εργασία αναδημοσιεύεται και στο περ. «Θασιακά», τ. 4 (1987), σ. 158-59. Λεπτομέρειες για τη ζωή και τη δράση του Χατζηγιώργη Μεταξά βλ. και στον Κωνσταντίνου Χιόνη, Βιογραφίες νεότερων ανδρών της Θάσου, Χατζηγιώργης Μεταξάς, περ. «Θασιακά», τ. 3 (1986), σ. 100-104, όπου και η σχετική βιβλιογραφία.

10. Βλ. Αποστ. Ε. Βακαλοπούλου, Ιστορία της Θάσου 1453-1912, Ε.Μ.Σ., 1984, σ. 95-96.

ρίου του έτους 1878, διατελέσας δε ως στρατιώτης μέχρι της χθες 27ην Ιουνίου ε.ε. απολύεται σήμεραν εκ της υπηρεσίας δυνάμει της υπ' αριθ. 25,455 διαταγής του επί των Στρατιωτικών Υπουργείου ως παρά τα κανονισμένα καταταχθείς. Επί της διαμονής του εν τη στρατιωτική υπηρεσία ο προμνησθείς στρατιώτης εφέρθη καλώς. Εν Αθήναις τη 28 Ιουνίου 1878. Η Διοίκησης του Τάγματος»¹¹.

Στον πόλεμο του 1897 συμμετέχουν γύρω στους 200 Θάσιους. Πολλοί απ' αυτούς είναι Θεολογίτες. Θεολογίτες συμμετέχουν και στο μακεδονικό αγώνα. Άλλοι ενισχύουν οικονομικά τον αγώνα και άλλοι αγωνίζονται στις τάξεις των ανταρτικών σωμάτων. Από έγγραφο του Κεντρικού Μακεδονικού Συλλόγου Αθηνών, που υπογράφεται στις 4.5.1905 από τον ιατρό Θεοχάρη Γερογιάννη, μαθαίνουμε ότι ο Παράσχος Παρασχούδης από το Θεολόγο Θάσου εκλέχτηκε τακτικό μέλος του συλλόγου αυτού και γράφτηκε στα μητρώα του παραπάνω συλλόγου με αύξ. αριθ. 615. Το έγγραφο διασώζεται στο ιδιωτικό αρχείο του Κυριάκου Παρασχούδη¹².

Από τους αντάρτες του μακεδονικού αγώνα ξεχωρίζει ο Νικόλαος Λαμπίρης. Συμμετείχε στη μάχη των Βρασνών, όπου το σώμα του διάσκορπίστηκε. Ο ίδιος διασώθηκε και το προξενείο της Θεσσαλονίκης τον τοποθέτησε στη λίμνη των Γιαννιτσών. Προδόθηκε, όμως, συνελήφθη από τους Τούρκους και καταδικάστηκε σε θάνατο. Η ποινή του μετατράπηκε σε ισόβια κι ελευθερώθηκε με το σύνταγμα του 1908¹³. Από γράμμα που στέλνει ο Γιαξής Χατζησταματίου στο γιο του Σταμάτη, στις 28/10 Οκτωβρίου 1908, μαθαίνουμε τα εξής: «...Ο Ν. Λαμπίρης εξήλθε προ 1,5 μηνός των φυλακών Θεσ/νίκης χάριω τη αμνηστία τη δοθείση επί τη ανακηρύξει του Συντάγματος. Προ μηνός ευρίσκεται εις Αστρίδα χάριω αλλαγής αέρος και κλίματος, καθ' ότι έπασχε φοβερά, όταν εξήλθε των φυλακών...»¹⁴. Για τις εθνικές υπηρεσίες του ο Νικόλαος Λαμπίρης τιμήθηκε με δύο μετάλλια. Με το ένα του απονέμεται το αναμνηστικό μετάλλιο του μακεδονικού αγώνα για τις εξαιρετικές υπηρεσίες που προσέφερε κατά τη διάρκεια του «δι' ας ενεργόφης εις

11. Βλ. Κωνσταντίνου Χιόνη, Ένας Θάσιος αγωνιστής στην επανάσταση του 1878, εφ. «Ταχυδρόμος» Καβάλας, αριθ. φ. 11898/14-9-1974. Βλ. ακόμα στο Ιδίον, Ανέκδοτα δικαιοπρακτικά έγγραφα της Θάσου, Αρχείον Σουσάνας Τζιάτα, περ. «Θασιακά», τ. 4 (1987), σ. 104-106.

12. Φωτοτυπία του εγγράφου αυτού είχε κρατήσει ο κ. Κων/νος Χιόνης, όταν μελετούσε το αρχείο της οικογένειας Παρασχούδη. Φωτοαντίγραφο του τέθηκε στη διάθεσή μας από τον κ. Κων/νο Χιόνη.

13. Βλ. Κωνσταντίνου Χιόνη, Η Θάσος και η δράση των Θάσιων κατά το μακεδονικό αγώνα, περ. «Θασιακά», τ. 1 (1984), σ. 82-83.

14. Βλ. Κωνσταντίνου Χιόνη, Η αλληλογραφία του Γιαξή Χ' Σταμάτη, περ. «Θασιακά», τ. 4 (1987), σ. 190.

την επετηρίδα των μακεδονομάχων 1903-9 εις την κατηγορίαν των οργάνων γ' τάξεως υπ' αύξ. αριθ. 193». Το έγγραφο εκδόθηκε στις 9.6.1936 και υπογράφεται από τον υπουργό των Στρατιωτικών Ιωάννη Μεταξά¹⁵. Με το άλλο του απονέμεται το αναμνηστικό μετάλλιο, γιατί ως εθελοντής συμμετέσχε στην εκστρατεία κατά της Τουρκίας κατά τον πόλεμο του 1912-13, καθώς και στις επιχειρήσεις Μακεδονίας-Θράκης κατά των Βουλγάρων (1913). Το δεύτερο έγγραφο εκδόθηκε στις 25.3.1914 και υπογράφεται από τον υπουργό των Ναυτικών Ελευθέριο Βενιζέλο¹⁶. Ο Νικόλαος Λαμπίρης είχε βοηθηθεί κατά το μακεδονικό αγώνα και από τη μετέπειτα γυναίκα του Ουρανία Κουτζαμάνη, που υπηρετούσε εκείνη την εποχή ως δασκάλα στο Σαρίτς. Το διοριστήριο έγγραφό της διασώζεται στο οικογενειακό αρχείο της.

Κατά τους βαλκανικούς πολέμους οι Θεολογίτες προσέφεραν μεγάλες εθνικές υπηρεσίες. Άλλοι έτρεξαν να καταταγούν στο στρατό ξηράς και άλλοι στο ναυτικό. Ιδιαίτερα στο Θεολόγο με την έναρξη των βαλκανικών πολέμων δημιουργείται και ένας λόχος εθελοντών με οπλαρχηγό το Χατζηγούση. Στόχος του εθελοντικού αυτού λόχου των Θεολογιτών ήταν η υποστήριξη των επιχειρήσεων του τακτικού ελληνικού στρατού στις επικείμενες συγκρούσεις του με τους Βούλγαρους. Για τη συντήρησή του μάλιστα προσφέρουν οικονομικές ενισχύσεις και ιδιώτες. Για μια προσφορά 15 μετζιτιών ο οπλαρχηγός Θάσου Γεώργιος Χατζηγογούσης ή Χατζηγούσης ευχαριστεί τον ιατρό Λιμεναρίων Αυγουστή Αναστασιάδη, που υπηρετούσε τότε στο Θεολόγο, από μέρος του εθελοντικού λόχου του Θεολόγου. Το έγγραφο, που διασώζεται στο αρχείο της οικογένειας του Αναστασιάδη, αναφέρει χαρακτηριστικά: «Αξιότιμε κ. Αυγουστή, Συγχαίρων υμάς διά τα ακραιφή πατριωτικά αισθήματά σας, προάγομαι ίνα εκφράσω υμίν εξ ονόματος του εθελοντικού λόχου Θεολόγου θερμάς ευχαριστίας επί τη γενναία υπέρ των αναγκών αυτού υμετέρα προσφορά εκ δεκαπέντε (αριθμ. 15) μετζιτιών, ων και βεβαιώ την παραλαβήν. Επί τούτοις διατελώ μεθ' υπολήψεως. Εν Θεολόγω τη 18η Μαΐου 1913. Ο οπλαρχηγός Θάσου Γεώργ. Χατζηγογούσης»¹⁷. Ο εθελοντικός λόχος του Θεολόγου πέρασε από τα Λιμενάρια στις παραμονές της κήρυξης του ελληνοβουλγαρικού πολέμου, όπου προσφωνήθηκε από τον Κ. Σ. Λαμπίρη.

15. Βλ. Κωνσταντίνου Χιόνη, Η Θάσος και η δράση των Θασίων κατά το μακεδονικό αγώνα, πέρ. «Θασιακά», τ. 1 (1984), σ. 83. Το έγγραφο διαφυλασσόταν από την Ουρανία Κουτζαμάνη, γυναίκα του Νικολάου Λαμπίρη.

16. Βλ. Κωνσταντίνου Χιόνη, ό.π., σ. 83. Κι αυτό το έγγραφο βρισκόταν στην κατοχή της Ουρανίας Κουτζαμάνη.

17. Φωτοτυπία του εγγράφου μας παραχώρησε ο κ. Κων/νος Χιόνης, τον οποίο και ευχαριστώ θερμά.

Ο λόγος που εκφωνήθηκε δημοσιεύεται από τον κ. Κ. Χιόνη στον 6ο τόμο των «Θασιακών»¹⁸. Όταν οι Βούλγαροι αποχώρησαν από την Καβάλα, ο λόγος αυτός πέρασε απέναντι και έδρασε στα περίχωρα. Έφθασε μέχρι το Δοξάτο, όπου συγκρούστηκε με τους Βουλγάρους. Στις συγκρούσεις μάλιστα λέγεται ότι σκοτώθηκε και ένας Θεολογίτης. Σ' όλους τους εθελοντές που συμμετείχαν στις επιχειρήσεις κατά των Βουλγάρων απονεμήθηκαν μετέπειτα μετάλλια.

Η Θάσος απελευθερώθηκε στις 18 Οκτωβρίου 1912. Την επαύριο της απελευθέρωσης μ' εντολή του πρώτου διοικητή της Θάσου Κώστα Μελά, αδελφού του Παύλου Μελά, συστήθηκε πολιτοφυλακή για την εμπέδωση της τάξης και της ασφάλειας στα χωριά της Θάσου. Στην πολιτοφυλακή του Θεολόγου κατετάγησαν ως χωροφύλακες τέσσερις Θεολογίτες. Στις 19 Οκτωβρίου 1912 ο Γιαννάκης Γιαννακούδης, στις 21 Οκτωβρίου ο παππούς μου Σωτήριος Τσίμας και στις 22 ο Χρήστος Τσίμας και ο Γεώργιος Καπνηρός¹⁹.

Ο παππούς μου Σωτήριος Τσίμας κατά τη δεύτερη κατοχή της Καβάλας από τους Βούλγαρους (1916-18) συνελήφθη και μεταφέρθηκε στη Βουλγαρία, όπου και πέθανε από τις κακουχίες. Στη σύζυγο αυτού και γιαγιά μου Ελένη Τσίμα απονεμήθηκε με την υπ' αριθ. 39385/21.3.1932 πράξη του υπουργού Οικονομικών, ύστερα από την υπ' αριθ. 891/1932 πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μηνιαία σύνταξη 150 δραχμών, που θ' άρχιζε να καταβάλλεται αναδρομικά από 26 Μαΐου 1930.

Γενικά οι Θεολογίτες βοήθησαν στους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες του έθνους. Ο Θεολόγος, δημιουργήμα μιας ιστορικής ανάγκης, έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο σε δύσκολες εποχές, όταν το έθνος προσπαθούσε να επιβιώσει. Αλλά κι αργότερα ο ρόλος του δε μειώθηκε, αφού συνέχισε την εθνική του δράση μέχρι τους χρόνους της απελευθέρωσής του.

18. Βλ. περ. «Θασιακά», τ. 6 (1989), σ. 211-212.

19. Τα παραπάνω σημειώνονται σε πρωτόκολλο εισαγομένων εγγράφων της κοινότητας Άνω Θεολόγου.

